

NA LOVU TULEŇŮ.

Teď v zimě je seaskin oblíbená koženina. Ale málo dam, které se okrašlují tuleni koženinou, ví, jak romantická je tato industrie a jak nebezpečná a obtížná je tulení honba.

Lovem tuleňů zabývají se většinou Novofundlandci; menšinou Eskymáci, Rusové, Dánové, Nori a Islandci. O ostatních, organizovaných flotilách, které rok za rokem se vydávají na nebezpečnou cestu do polárních pustin, nemohlo by se přisáhnout, že se vrátí neporušeny nazpátek.

Jak vypravuje Wide World Magazine, věnuje se ročně lovu tuleňů na ledových pláních labadorských 8000 až 10,000 silných, nebojácných rybářů. V mlčenlivých těchto pustinách opouští tuleňové v únoru své vody a usazují se na velkých umrzlých ledových rovinách, aby tam vychovávali svá mláďata.

Mláďata vyvíjejí se za krátkou dobu mimo obyčejný rychele. Tehdy — na počátku března — vydávají se lovi na lov. Prostrřed března už dorazili tam, kde tuleňové, netušící nejmenšího nebezpečí, baví se se svými rodinami. Každý lovec je vyzbrojen nepostrádatelným rybářským hákem. Těžkým železným koncem usmrtnouje svou kořist a táhne ji hákem po ledu.

Mladé tuleňové lovit je lehké, ale těžko je vyzrát na staré. Málodky stačí a nich jediná rána do nosu, bať i byla sebe prudší. Často proto musí být použito stříelné zbraně. Starý tuleň má velkou sílu a dovede jej skolit jenom střelná rána do hlavy, poněvadž v čas nebezpečí napadane zvíře nafoukne svou nosní klapku a chrání si takto před nepřitelem svou němou tvář.

Lovec tuleňů dovedou vyprávět mnoho takových historii, kdy člověk s tulenem zápasil na život a na smrt. Z usmrcených tuleňů bývá omdešat procento tuleňů mladých, kterým je sotva několik neděl; jsou to ubožátka, která nepříteli nedovedou ještě utéci a na obranu jsou slabá i nezkušená. Jsou-li už lovi v práci, neustane, dokud všichni tuleňové nejsou pobiti, nebo dokud noc sama neudělí konce jejich rádní.

Častokrát se stává, že v horlivosti vzdělali se se několik mil od své lodí a že potom chtějíce nechtějíce musí přenocevat na břeh, chladném ledu. Takováto situace nebývá dvakrát příjemná, protože lovec není si nikdy jist, nepříteli-li se sněhová bouře, nebo nezhahali-li mlha kraj a cestu, kudy nazpátek k lodí. Podobná katastrofa stihla před několika lety muzeum velké výpravného parníku "Greenland", které za svého nečasu muselo dva dni a dvě noci setrvat na širé ledové pláni, dokud se nevyjasnilo. Potom to pře mohli se k lodí navrátit ti, kdož katastrofu šťastně přešlali. Ze šedesáti státních lovců vrátilo se tučinkrát jenom dvačet, a ti byli ještě ke všemu na polo zmrzlí. Jindy zase bývaly zakotvené lodí rozdraceny jako vaječné skořápky ledovými kranii, tehdy muzeum musí se zachránit na led a dáti se na těžkou cestu plánují, aby vyhledalo novou lovi loď, která by se nebohých trosečníků ujala. Nepodařilo se trosečníkům najít, co hledají, jsou odsouzeni neodvratně k smrti.

Jakmile lovec ulovil dostatek koží, zvláhne loď kotvy a naplní na po smý vřeh, zamíří s lovcí i kořistí k domovu. Průměrné množství dovede za jediný týden ukóřistiti i 20,000 koží. Není-li však lov zvláště šťasten, se trvá v nehostinném kraji ledovém i několik neděl. Za rok býva pochytno tuleňů asi půl milionu. Úhrnou hodnotu romantické této industrie pro Nový Fundland odhadují odborníci asi na dva miliony dolarů.

O KOMETÁCH.

Kdybychom nežili v dobách dalekosáhlých, fotografie a spektrální analýsy, kdybychom byli přišli na svět o několik století dříve, kometa by byla pro nás zjevem strašlivým, symbolem hrůzy, který zázral se na čistém nebi, aby dětem země přinesl hrůzu, děs a zoufalství.

Kdykoli v dobách před Galileem, ba ještě dříve po něm — objevila se na nebi kometa, astrologové, věštkyne i jiní příležitostní proroci měli vědečné pole předpovědi a dohadů, neboť neštěstí, až menší či větší, častým bývajícím vždy hostem v našem slzavém údolí.

Vidíme z historie, že na př. Římané domnívali se viděti spojitost mezi velkou kometou z roku 43 př. Kr. a smrtí Caesara, jež nastala několik měsíců před tím. Byla to vystouplivší na nebe, by vládla na výšinách nebeských, jak před tím vládla zemi.

Bylo to pak roku 837, kdy jeden z těch vzácných posílů nebeských zjevil se opět zrakům pozemšťanů. Bylo to za vlády Ludvíka Pobožného. Král dotázal se astrologů, co zjev ten znamená. Odpověděl však neuspokojivě. I nařídil bohoslužby, modlení, celému dvoru přisáhl posty, a král sám dal stavět svatyně a kostely. Leč o tři léta později Ludvík zemřel a historikové, koristivce z toho náhodného sběhu okolností, nalezli spojitost mezi objevením se komety a smrtí vládaře. . . . A zlověstný ten nebeský prorok nebyl nic jiného než — kometa Halleyova.

Vrátila se opět do oblasti sluneční soustavy roku 1066, kdy Vilém Dobyvatel v bitvě u Hastingsu při úžině Doverské porazil Heralda II., kterýž v bitvě byl zabit. Tato událost svedena v příomnou souvislost s nebeským zjevem.

Válek pro tu či onu stranu nešťastných bylo v těch časech tolik, že každé objevení i jiné komety bylo možno uvést v souvislost buď s válkou samotou, či s jinými následky jejími, hladem a morem.

Jiné objevení komety (také Halleyovy) r. 1456, tři léta po dobytí Cařihradu od Turků, bylo příčinou nemalého vzrušení celé Evropy, která spatřovala v kometě přímo metlu Boží.

Kometa z roku 1500 byla prý přímo vinna bouři, jež zničila loď jistého Bartoloměje Diaza, objevitele mysu Dobré Naděje.

R. 1528 velká chvostnatá hvězda ohromila znovu celý svět a i lidé nejvzdálenější domnívali se zříti v ní netvořa, kterýž plazil se po nebi jako krvavý meč. V díle o "netvořech nebeských" slavný chrurg Ambróz Paré popisuje toto zjevení velmi přesvědčivě a přidává i kresbu, jež představuje kometu jako meč mezi státními hlavami.

Tradice zachovala, že Karel V. zřekl se ze strachu před kometou r. 1556 vlády na říši, nad níž slunce nezapadlo, a zbytek života strávil na modlitbách a v pokáně.

Leč i za našich časů jsou komety příčinou obecného strachu. Nejednou předpovídán z nich konec světa; podobné předpovědi opakují se vždycky, když hvězdičká oznámí návštěvu komety, a naleznou se vždycky lehkověrné duše, které vážné strachují se konce našeho malého světa.

Dnes vidíme, že komety, čili vlastně, tyto tuláči nebesí, podobají se planetám tím, že pohybují se kolem slunce. Newton ukázal, že jejich pohyby řídí se přítažlivostí sluneční právě tak, jako pohyb planet. Ale podstatný rozdíl je v tom, že místo aby dráhy byly přibližně kruhové, jsou u planet komety mají dráhy eliptické tak protáhlé, že ve mnoha případech nelze ani spolehlivě určit, kde jest nejvzdálenější bod dráhy vzhledem k slunci.

Opiraje se o předpoklady Newtonovy, Halley vypočítal dráhu komety z roku 1682 a objevil, že souhlasí s objevením se komety v letech 1531 a 1697, z čehož se domníval, že je to kometa též, a předpověděl, že nastane tak znovu r. 1759.

A vlastně objevila se skutečně v té době, tři léta po smrti svého objevitele . . .

Vždy za 76 let vrací se stále, známá jeho jménem, ale jejího lesku, jak se zdá, zmenšila obývá. Pak viděna byla u nás roku 1835, po té r. 1910.

Komety líbí se od jiných nebeských těles jak zvláštním svým vzhledem, tak velmi výstředními dráhami a svojí vzácností. Právě podstata jejich jest dosud zahalená v tajemství; ale to právě jim dodává zajímavosti. Pozorujeme-li pečlivě některou kometu významnější, rozeznáme tři různé části její, které však nejsou přesně odděleny a odlišeny, nýbrž vzájemně splývají.

Co se jeví prostému oku v kometě jako hvězdička větší, neb menší jasnosti, sluje jádro komety. Jádro obklopuje mlhavá nezářící hmota, jako obláček, kterým se u krajů rozplývá, takže nelze její hranice udati přesně. To jest koma, doslova vlas komety. Jádro a vlas pospolu tvoří hlavu komety, která vypadá jako hvězdička lehkou mlhou prosypaná.

Z hlavy vystupuje táhlý ohon, který má různou délku. Malé komety mají ohon zcela krátký, u velikých táhne se daleko po obloze. Blíže hlavy jest ohon řídký a jasný, ale ve větší vzdálenosti se rozšiřuje a stává se méně zřetelným. Tvar jeho bývá buď rovný, takže se podobá mírně otevřenému vějíři, aneb zahnutý v podobě šavle. Ke konci má velmi "pauznáhlou" takže nemožno dohledu udati, kam až sahá.

Komety převelice se líbí jasnosti. Nejjasnější skýtají nádherný pohled, ale převážná většina z nich jest pouhému oku zcela neviditelná. Takové komety jmenují se teleskopické, poněvadž jedině dalekohledem se pozorují.

Z historických záznamů vyplývá, že před vynalezením dalekohledu vyskytlo se asi 400 komet. Od roku 1610 počet komet pouhým okem viditelných dostoupil asi 80, kdežto komet teleskopických pozorováno přes 300.

Nejkrásnější komety minulého století byly v letech 1811, 1843, 1858, 1861, 1874, 1880, 1881, 1882. Od r. 1882 žádná z větších vlastně se neukázala.

Z MINULOSTI LYŽÍ.

Jest skoro pochybné, zda ještě v 21. století ve středohorí nebo v Alpách právě tak lyžiti se bude jako právě dnes, neboť i o lyžích platí staré rčení Bena Akiby: — "Vše zde již jednou bylo."

Dějepisec Valvasor zmiňuje se vsuktnu ke své knize "Čest věvodství Kraňského" (1689 v Lublani tiskem) o tanních sedláčích, kteří "se silnou holi pod ramenem na dvoje dřevěných prknech při střípce širokých, 5 střečvím dlouhých" uměle sjížděli porostlá úbočí, "neboť točili a kroutili svůj sjezd hadovitě, když měli v cestě překážky." Znalí tedy jistě jízdu v oblacích a to, co se v Norsku "slalom" nazývá, — a v čemž zrozené jsou mistry, spojující telemarkské a kristianské knihy se vzepřenými oblouky, když nemohou pro překročení svahu nebo pro překážky sjeti rovně dolů. A je i toto znáti krautští sedláci vždyť "byla-la jich cesta rovná, neporostlá, tu pěkně sklouzali při močárně dolů . . ."

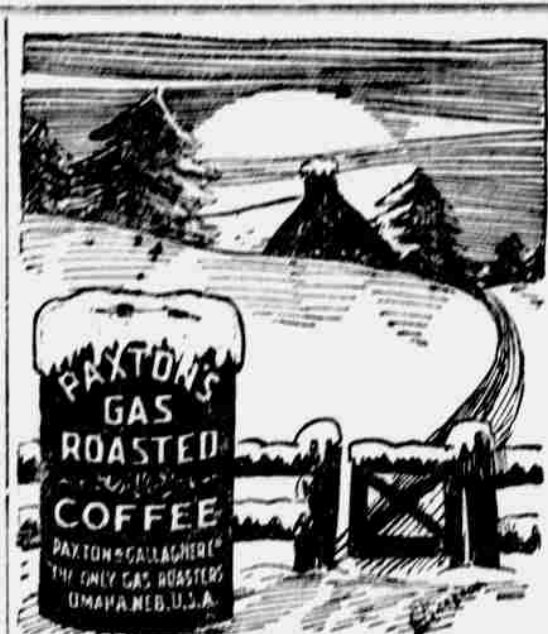
Jest to pravá, zaručená zpráva o lyženi ve střední Evropě. O lyženi Skandinávech věděli jihoevropští spisovatelé již v 6. století po Kr. Tak zmiňuje se Řek Prokopios a Got Jordanes, že Normané přezdívali Finům a Lapponům "Skridfinové" (od "skrida" — sklouzává). Než i v Norsku prodělaly lyže své svůj příliv a odliv. Olav Magnus (1556) popisuje ve svém díle o národěch severních lyžecké závody, a jinde praví, že "ženy se zručností mužů honí zvěr na lyžích" — a přec lyžařský sport na šicích časů čítá jedva 40 roků.

Obyvatelé Kristianie stali se zručnými pro lyženi — ve smyslu sportovním — teprve tehdy, když duševně přepracovaní namáhavým životem kulturním byli nuceni i tělo své ovomnořit s duchem pěstovatí. — Počátky tohoto sportu byly tam stejné smělými, jako později ve Schwarzwaldě, v Krkonosích, v Harzu a na Sumavě.

Malléský "Christiania Ski-Club" pořádal od let 70. min. stol. své lyžařské závody, při nichž zafeděn byl také "skok". Nebezpečný při sněhu lepicím, nesjízdný při hladkém a dobrém sněhu kopce Husaby na Iverlocken u Kristianie sjížděli závodníci, na dlouhé tyči sedíce jako čarodějnice na svých svatojanských kofkách, a brzdili vší silou, aby celí vyjevení, vystrašení, udušení a upečení spadli konečně se sklákačím můstkem, či spíše pod sklákačím můstkem, a byli rádi, že pak jakž takž zaručili a že mají již tuto krkolomnou jízdu na sebou.

Veselé VÁNOCE Blahodárný Nový Rok. Všem svým dlouholetým zákazníkům z hloubky srdce přeje OMAHA COFFEE MILL FRANK ŽALOUDEK, majitel 1904 South 13th Street, OMAHA, NEBR. S KAŽDOU OBJEDNÁVKOU ZAŠLEME KRÁSNÝ NÁSTĚNNÝ KALENÁŘ

lyžařské závody, při nichž zafeděn byl také "skok". Nebezpečný při sněhu lepicím, nesjízdný při hladkém a dobrém sněhu kopce Husaby na Iverlocken u Kristianie sjížděli závodníci, na dlouhé tyči sedíce jako čarodějnice na svých svatojanských kofkách, a brzdili vší silou, aby celí vyjevení, vystrašení, udušení a upečení spadli konečně se sklákačím můstkem, či spíše pod sklákačím můstkem, a byli rádi, že pak jakž takž zaručili a že mají již tuto krkolomnou jízdu na sebou.

Zimní zjevy. Pohodlí — horlivost — vyrazení z každého kofliku. Paxton plymem pražené kávy 2 lb. krabice 60c. Paxton & Gallagher Co.

"Staré Spolehlivé" Metz. Omažské oblíbené pivo. WM. J. SWOBODA, malo-obchodník. Tel. Doug. 222

Václav Kozák. vlastní mořeznický a uzenářský. 2705 SO. 10. STŘ., OMAHA, NEBR. Zasnoby čerstvého masa, jakož i všeliké výrobky uzenářské té nejlepší jakosti.

F. C. BLISS, F. F. WELLMAN, KOMMISSIONÁŘI V DOBYTKU. Room 254 New Exchange Bldg., Union Stock Yards, SO. OMAHA, NEBR.

Nejlépeším místem k nakupování stavebního dříví, jest česká dřevařská ohrada. Chicago Lumber Co., na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb.

Oznámení. JOSEPH BLISS. 330-332 New Exchange Building. SOUTH OMAHA, NEBR.

LOUIS BERKA, český právník a veřejný notář. 336 Bee Bldg., Omaha. Vynášá děditelvi a zrovnavá majetek sá i v Čechách. Dá vám dobrou radu a zastoupí vás ve všech soudních případech. — Tel. Douglas 5007.